

Innehåll

Förord	3	2.6 Tänkbara orsaker till en förändring av Sveriges komparativa fördelar under efterkrigstiden	43
Kapitel 1 <i>Inledning</i>	11	2.6.1 Det andra världskrigets inverkan på Sveriges komparativa fördelar	44
1.1 Problem och syfte	11	2.6.2 Utvecklingen av den svenska faktortillgången under efterkrigstiden	47
1.2 Manufakturindustrins omfattning	11	2.6.3 Anpassningen under efterkrigstiden till förändrade komparativa fördelar	56
1.3 En bakgrund till den empiriska analysen	13	2.6.4 Sveriges marginella komparativa fördelar under loppet av efterkrigstiden	58
1.3.1 Den använda referensramen	13	2.7 Manufakturindustrins förändrade produktionsförutsättningar	60
1.3.2 De tre huvudproblemen	14	2.8 Några avslutande kommentarer	61
1.3.3 Marknadsandelarnas bestämningsfaktorer vid en given tidpunkt	14		
1.3.4 Marknadsandelarnas förändring mellan två tidpunkter	16		
1.4 Undersökningens uppläggning	20		
1.5 Exkurs. En diskussion av faktorproportionsteorins förutsättningar	22		
		Kapitel 3 <i>Den svenska manufakturindustrins produktspecialisering 1969 i internationell jämförelse</i>	64
Kapitel 2 <i>Den svenska manufakturindustrins produktionsförutsättningar och Sveriges komparativa fördelar</i>	27	3.1 Problem	64
2.1 Problem	27	3.2 Förekomsten av skyddad avsättning	64
2.2 Manufakturindustrins produktionsteknik	27	3.2.1 Problem	64
2.3 Sveriges komparativa fördelar	31	3.2.2 Mått på graden av internationell rörlighet	65
2.3.1 Faktor användningen i svensk industri	32	3.3 Den internationella export- och importstrukturen	70
2.3.2 Drivkrafterna bakom den långsiktiga industriutvecklingen	33	3.3.1 Delbranschstrukturen i utrikeshandeln	70
2.3.3 Sveriges komparativa fördelar i slutet av 1950-talet	35	3.3.2 Varustrukturen i utrikeshandeln	74
2.4 Manufakturindustrins historiska produktionsförutsättningar	36	3.4 Den svenska kvalitetsinriktningen i internationell jämförelse	76
2.5 Expansiva och stagnerande drag i branschutvecklingen	39	3.4.1 Problem	76

3.4.2	Kvalitetsinriktningens bestämningsskriterier	76	4.6.3	Regressionsanalysen av marknadsandelarnas absoluta förändring	117
3.4.3	Den empiriska definitionen av kvalitetsmått	79	4.6.4	Regressionsanalysen av marknadsandelarnas relativa förändring	122
3.4.4	Industriländernas exportinriktning på varugrupper med högt respektive lågt kvalitetsindex	84	4.7	En sammanfattning och tolkning av manufakturindustrins strukturutveckling	126
3.4.5	Industriländernas produkt-differentiering	85	Kapitel 5 <i>Marknadsinriktning och marknadsutveckling i svensk export och import av manufakturvaror</i>		
3.4.6	Varugruppernas heterogenitet	88	5.1	Problem	129
3.4.7	Bestämningssfaktorerna till den internationella marknadsställningen för svensk manufakturindustri	89	5.2	Marknadsinriktningen 1969	130
3.4.8	Bestämningssfaktorerna till den inhemska marknadsställningen för svensk manufakturindustri	91	5.3	Mellan- och inomgruppsspecialisering i handeln med olika marknader	132
3.4.9	En prövning av resultatens känslighet	93	5.4	Marknadsutvecklingen för svensk export	132
3.5	En sammanfattning och tolkning	94	5.4.1	Marknadsandelarnas utveckling	133
Kapitel 4 <i>Utvecklingen av den svenska manufakturindustrins marknadsandelar och produktinriktning under 1960-talet</i>			5.4.2	EFTA:s effekter	136
4.1	Problem	98	5.4.3	EEC:s effekter	137
4.2	Marknadsandelarnas utveckling för varugrupperna inom manufakturindustrin	98	5.5	Marknadsstorlek och -tillväxt på viktiga exportmarknader	137
4.3	Förändringar i manufakturindustrins produktionsförutsättningar	101	5.6	Den framtida exporttillväxten — ett räkneexempel	143
4.3.1	Produktrörligheten	101	5.7	Marknadsutvecklingen för svensk import	147
4.3.2	Produktionsteknik och komparativa fördelar	104	5.7.1	Tullsänkningarnas handelsomfördelade verkningar	147
4.4	Specialiseringstendenserna i svensk produktion av och utrikeshandel med manufakturvaror	108	5.7.2	Importen från låglöneländer	150
4.5	Utvecklingen av den svenska kvalitetsinriktningen i internationell jämförelse	110	Kapitel 6 <i>Den svenska manufakturindustrins produktionsförutsättningar — en sammanfattning och tolkning av resultat</i>		
4.5.1	Inriktningen på varugrupper med hög kvalitet	110	6.1	Inledning	151
4.5.2	Produktdifferentieringen	111	6.2	Den svenska manufakturindustrins produktionsförutsättningar och internationella specialisering 1969	151
4.6	Bestämningsskriterier till marknadsandelarnas utveckling 1964—1969	113	6.2.1	Inriktningen på delbranscher	152
4.6.1	Problem	113	6.2.2	Inriktningen på varugrupper	152
4.6.2	Hypoteserna	113	6.3	Den svenska manufakturindustrins förändrade produktinriktning under 1960-talet	154
			6.3.1	Den förändrade inriktningen på delbranscher	154

6.3.2 Den förändrade inriktningen på varugrupper	154	hemmamarknadsandel inom manufakturindustrins varugrupper 1964–1969	100
6.4 De framtida förändringarna i den svenska manufakturindustrins inriktning	155	5. 1 Den svenska importandelen på de fem största utländska delmarknaderna för manufakturindustrins delbranscher 1965–1969	134
6.5 Produktionsförutsättningarna för manufakturindustrins delbranscher	155	5. 2 Den svenska andelen av importen från EFTA-länder till Norden, Storbritannien samt Österrike + Schweiz för manufakturindustrins delbranscher 1965–1969	138
6.6 Några avslutande synpunkter	159	5. 3 Den svenska andelen av importen från industriländer utanför EEC till Benelux, Västtyskland samt Frankrike + Italien för manufakturindustrins delbranscher 1965–1969	140
Appendix A. Definitioner och dataunderlag	161	5. 4 Japans och vissa övriga länders andelar av svensk förbrukning och import av manufakturvaror 1963 och 1969	149
Appendix B. Det statistiska basmaterialet	165		
Litteratur och källor	169		
Förteckning över vissa nyckeltermmer med en kortfattad beskrivning av innebörd	172		
Summary	177		
List of diagrams	184		
List of tables	184		

Diagram

2. 1 Exportkvot, hemmamarknads- och världsmarknadsandelar 1960, 1964 och 1969 för den svenska manufakturindustrins delbranscher	37
2. 2 Examination, överskottsefterfrågan och i SAF-anslutna företag anställda ingenjörer 1954–1969	50
2. 3 Andel företag i total industri, verkstadsindustri och manufakturindustri, som uppgivit sig ha brist på teknisk tjänstemannapersonal och yrkesarbetare 1955–1972	51
2. 4 Antalet ingenjörutbildade samt antalet förvärvsarbetande sysselsatta i tekniskt arbete 1960–1980	52
2. 5 Yrkesarbetarnas relativa timförtjänst samt ackordsvolymens utveckling för bl. a. yrkesarbetare 1908–1972	55
4. 1 Den absoluta förändringen av svensk världsexportandel och	

Tabeller

1. 1 Förädlingsvärde och antal anställda inom den svenska manufakturindustrin och dess delbranscher 1969	12
1. 2 Anläggningarnas storlek inom olika delbranscher 1969	13
2. 1 Rangordningstal för vissa faktorintensiteter i verkstadsindustrins huvudbranscher vid en jämförelse av totalt 16 industribranscher 1965	28
2. 2 Kapitalintensitet och teknikerintensitet inom den svenska manufakturindustrins delbranscher 1969	29
2. 3 Rangordningstal för olika arbetskraftskategorier inom några varuområden inom manufakturindustrin vid en jämförelse av totalt 46 amerikanska industribranscher 1960	30
2. 4 Årlig procentuell tillväxt i OECD:s export, svensk export och förbrukning samt svensk pro-	

	duktion för hemmamarknaden (i löpande priser) 1953–1970 . . .	40	varugruppernas heterogenitetsgrad	85
2. 5	Genomsnittlig procentuell tillväxt per år i svensk produktion, export, import och förbrukning för manufakturindustrins delbranscher 1960–1969 och i världsexport 1964–1969 (i löpande priser)	41	3. 9 Den genomsnittliga produktdifferentieringen i olika industriländers manufakturolexport 1964 och 1969	86
2. 6	Rangordningstal för den svenska manufakturindustrins delbranscher avseende storleken på tillväxttakt på hemma- och världsmarknad samt på förändringen i marknadsposition på dessa båda marknader 1964–1969	42	3.10 Den genomsnittliga produktdifferentieringen i den svenska manufakturindustrin och dess delbranscher 1964 och 1969	87
3. 1	Marknadsandelar, exportintensitet samt måttet på internationell rörlighet för den svenska manufakturindustrins delbranscher 1969	66	3.11 Resultat från regressionsanalyser av den svenska världsexportandelens samband med kvalitetspecialisering m. m. inom manufakturindustrin 1969	90
3. 2	Vägd genomsnittlig svensk tullnivå i procent av total import i olika delbranscher 1960, 1967 och 1969	68	3.12 Resultat från regressionsanalysen av den svenska hemmamarknadsandelens samband med kvalitetspecialisering m. m. inom manufakturindustrin 1969	93
3. 3	Varugrupper som 1969 hade de tio högsta eller lägsta nominella svenska tullsatserna samt samma varugruppers rangordningstal för 1960 års tullsatser. Antalet varugrupper i jämförelsen är 101 . . .	69	3.13 Korrelationskoefficienter mellan hemmamarknadsandelen och vissa av dess bestämningsfaktorer i olika urval av varugrupper inom manufakturindustrin 1969	95
3. 4	Den totala exporten och importen av manufakturvaror i OECD och i Sverige, milj. kr med procentuell fördelning på delbranscher	71	4. 1 Korrelationer mellan nivån 1964 samt absoluta och relativa förändringar 1964–1969 av den svenska manufakturindustrins världsexport- och hemmamarknadsandelar	101
3. 5	Index på delbranschspecialiseringen i vissa industriländers export respektive import av manufakturvaror 1969 (Index: hela manufakturindustrin = 100)	72	4. 2 Vägda genomsnittliga tullsatser för svensk import från icke-EFTA-länder för manufakturindustrins delbranscher 1967 och 1969 samt EFTA-ländernas andel av total svensk import 1963, 1967 och 1969	103
3. 6	Korrelation mellan svensk export respektive nettoexport av manufakturvaror samt andra länders export och nettoexport 1969	75	4. 3 Korrelationer mellan svenska importtullar 1960 och 1969 samt inhemsk förbrukning, exportkvot och hemmamarknadsandel respektive år	104
3. 7	Kvalitetsindex för manufakturindustrins delbranscher 1964 och 1969	83	4. 4 Korrelationer mellan den svenska tullsänkningen 1960–1969 och tullsatsen 1960 samt med förändringen av exportkvot och hemmamarknadsandel 1960–1969 och EFTA-andel 1963–1969 för den	
3. 8	Korrelationer mellan vissa industriländers manufakturolexport 1969 och kvalitetsindexet samt			

svenska manufakturindustrin och dess delbranscher	105	5. 2 Några mått på länderspecialiseringen i den svenska handeln med manufakturvaror 1963 och 1969 .	133
4. 5 Mått på specialiseringstendenser i den svenska utrikeshandeln och produktionen av manufakturvaror 1960–1969	109	5. 3 Import från Sverige och total import till vissa marknadsområden 1969 och den totala importens tillväxttakt 1965–1969 . .	142
4. 6 Korrelationer mellan Sveriges och andra industriländers export av manufakturvaror 1964 och 1969	110	5. 4 Faktiska och beräknade tillväxttakter i total svensk export, OECD:s export, OECD:s totala import och OECD:s import från Sverige vissa år under perioden 1964–1971	144
4. 7 Korrelationer mellan vissa industriländers export av manufakturvaror 1964 och 1969 och kvalitetsindexet respektive år	111		
4. 8 Den genomsnittliga svenska produktdifferentieringen i manufakturexporten 1969 och dess absoluta förändring 1964–1969 m. m. i fyra klasser av varugrupper indelade efter kvalitetsindexet för 1969	112		
4. 9 Genomsnittlig förändring i marknadsandelar m. m. för den svenska manufakturindustrins varugrupper indelade i fyra klasser med hänsyn till initiell marknadsandel 1964	114		
4.10 Resultat av regressioner med den absoluta förändringen 1964–1969 av svensk världsmarknadsandel och hemmamarknadsandel som beroende variabler	118		
4.11 Korrelationer mellan de oberoende variablerna i regressionerna 1–6	121		
4.12 Resultat av regressioner med den relativa förändringen 1964–1969 av svensk världsmarknadsandel som beroende variabel	122		
4.13 Resultat av regressioner med den relativa förändringen 1964–1969 av svensk hemmamarknadsandel som beroende variabel	124		
4.14 Korrelationer mellan de oberoende variablerna i regressionerna 7–16	126		
5. 1 Den svenska manufakturexportens och -importens procentuella fördelning på vissa marknadsområden 1969	131		